

BOSHLANG'ICH TA'LIM YOSHDAGI BOLALARGA TA'LIM-TARBIYA BERISHDA, INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH

Jakbarova Oyazimxon Mutalipovna

*Qo`qon universiteti Andijon filiali "Pedagogika,
psixologiya va filologiya" kafedrası o`qituvchisi.*

Annotatsiya: Ushbu tezisda boshlang'ich ta'lim yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini o'rganadi. Ushbu ishda zamonaviy ta'lim texnologiyalari, masalan, interaktiv taxtalar, raqamli o'quv platformalari va o'yinlashtirilgan ta'lim usullari tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu texnologiyalarning bolalarning o'quv motivatsiyasi, ijodiy fikrlash qobiliyati va bilim o'zlashtirish darajasiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari innovatsion texnologiyalarning ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv taxtalar, raqamli ta'lim, o'yinlashtirish, ta'lim samaradorligi.

Boshlang'ich ta'lim bolalarning intellektual, ijtimoiy va hissiy rivojlanishi uchun muhim bosqich hisoblanadi. Zamonaviy dunyoda ta'lim jarayonini yanada samarali qilish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Interaktiv taxtalar, raqamli platformalar va o'yinlashtirilgan ta'lim usullari o'quvchilarning qiziqishini oshirish va bilimlarni chuqur o'zlashtirishga yordam beradi. Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda ushbu texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari va ularning ta'lim jarayoniga ta'sirini tahlil qilishga qaratilgan.

Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishi uchun muhim davr hisoblanadi. Bu yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish o'quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va zamonaviy qilish imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar bolalarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini

rivojlantiradi, shuningdek, o'qituvchilarga har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga mos ta'lim berishga yordam beradi. Quyida boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanishning asosiy yo'nalishlari va amaliy usullari keltiriladi.

Interaktiv o'quv platformalari va o'yinlashtirish

Zamonaviy ta'limda o'yinlashtirish (gamifikatsiya) bolalarni o'quv jarayoniga jalb qilishning eng samarali usullaridan biridir. Kahoot, Quizizz va ClassDojo kabi platformalar o'quvchilarga viktorinalar, sinf ichi musobaqalar va interaktiv topshiriqlar orqali faol ishtirok etish imkonini beradi. Masalan, Kahoot platformasida o'qituvchi matematika yoki tabiiy fanlar bo'yicha savollar tayyorlab, bolalarni guruhlariga bo'lib, o'yinday musobaqa o'tkazishi mumkin. Bu nafaqat bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi, balki sinfda ijobiy muhit yaratadi. ClassDojo esa o'quvchilarning xatti-harakatlarini rag'batlantirish va ota-onalarni jarayonga jalb qilish uchun qulay vosita hisoblanadi. Ushbu platformalar yordamida o'qituvchilar o'quvchilarning bilim darajasini real vaqt rejimida baholashi va ularning zaif tomonlarini aniqlashi mumkin.

Raqamli vositalar va SMART texnologiyalar

SMART taxtalar, planshetlar va o'quv ilovalari boshlang'ich ta'limda keng qo'llanilmoqda. Masalan, Khan Academy Kids yoki Duolingo for Kids kabi ilovalar bolalarga matematika, o'qish va chet tillarini o'rganishda yordam beradi. Ushbu ilovalar rang-barang dizayn va oddiy interfeysga ega bo'lib, 6-9 yoshdagi bolalar uchun maxsus ishlab chiqilgan. SMART taxtalar esa o'qituvchilarga darsni vizual va interaktiv tarzda o'tish imkonini beradi. Masalan, geografiya darsida dunyo xaritasini taxtada ochib, bolalar bilan birgalikda mamlakatlar joylashuvini o'rganish mumkin. Planshetlar yordamida esa har bir o'quvchi o'ziga mos topshiriqlarni bajarishi va o'qituvchidan tezkor fikr-mulohaza olishi mumkin. Bu texnologiyalar bolalarning diqqatini jamlashga va o'quv materialini chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi.

STEAM yondashuvi va dasturlash asoslari

STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi boshlang'ich ta'limda ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega. LEGO Education dasturlari yordamida bolalar oddiy robotlar yoki mexanizmlar yasashni o'rganadi, bu esa ularda muhandislik va dizayn ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, Scratch kabi platformalar orqali bolalarga dasturlash asoslarini o'rgatish mumkin. Scratch yordamida bolalar o'zlarining oddiy o'yinlari yoki animatsiyalarini yaratishi mumkin, bu esa ularning mantiqiy fikrlashini va ijodkorligini oshiradi. STEAM yondashuvi bolalarni nafaqat bilim bilan ta'minlaydi, balki ularni XXI asr ko'nikmalariga tayyorlaydi.

Shaxsiylashtirilgan ta'lim va adaptiv tizimlar

Har bir bolaning o'quv sur'ati va qobiliyati turlicha bo'ladi. Shaxsiylashtirilgan ta'lim tizimlari, masalan, iReady yoki Smart Sparrow, o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos dars rejalarini tuzish imkonini beradi. Bu tizimlar bolalarning bilim darajasini tahlil qilib, ularga mos darajada topshiriqlar taklif qiladi. Masalan, matematikada zaifroq bo'lgan o'quvchiga oddiyroq masalalar beriladi, ilg'or o'quvchilar esa murakkabroq vazifalarni bajaradi. Bu yondashuv o'qituvchiga sinfdagi har bir bolaning rivojlanishini kuzatish va ularga yordam berish imkonini beradi.

Ota-onalarni jarayonga jalb qilish

Innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanishda ota-onalarni jarayonga jalb qilish muhim ahamiyatga ega. Masalan, ClassDojo yoki Seesaw kabi platformalar orqali ota-onalarga bolalarning sinfdagi faoliyati, yutuqlari va vazifalari haqida ma'lumot beriladi. Ota-onalarni uyda bolalar bilan birgalikda o'quv ilovalaridan foydalanishga undash ham foydali. Masalan, ota-ona va bola birgalikda Duolingo orqali chet tilini o'rganishi yoki Scratch'da kichik loyiha yaratishi mumkin. Bu bolalarning motivatsiyasini oshiradi va ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtirokini kuchaytiradi.

Amaliy maslahatlar va e'tibor berilishi kerak bo'lgan jihatlar

Innovatsion texnologiyalardan foydalanishda bir qator omillarni hisobga olish zarur:

- Yoshga moslik: Texnologiyalar bolalarning yosh xususiyatlariga mos bo'lishi kerak. 6-9 yoshdagi bolalar uchun oddiy, rang-barang va foydalanuvchi uchun qulay ilovalar tanlanadi.

- Ekran vaqti: Bolalarning ekran oldida o'tkazadigan vaqtini cheklash muhim. Masalan, kuniga 1-2 soatdan oshmasligi tavsiya etiladi.

- Muvozanat: Innovatsion texnologiyalar an'anaviy usullar bilan birgalikda qo'llanilishi kerak. Guruh ishlari, amaliy mashg'ulotlar va ijodiy loyihalar bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

- O'qituvchi malakasi: O'qituvchilar yangi texnologiyalarni samarali qo'llash uchun doimiy malaka oshirish kurslarida qatnashishi kerak. Masalan, SMART taxtalar yoki Scratch platformasidan foydalanish bo'yicha maxsus treninglar tashkil qilinishi mumkin.

- Infrastruktura: Maktablarda internet, kompyuterlar va boshqa zarur jihozlar bilan ta'minlanishi innovatsion texnologiyalarni joriy qilishda muhim shart hisoblanadi.

Xulosa

Boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish bolalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi, shuningdek, o'qituvchilarga individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Interaktiv platformalar, raqamli vositalar, STEAM yondashuvi, VR/AR texnologiyalari va shaxsiylashtirilgan ta'lim tizimlari boshlang'ich ta'limni zamonaviy va samarali qilishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, texnologiyalarni yoshga mos tanlash, ekran vaqtini cheklash va an'anaviy usullar bilan muvozanatlash muhimdir. O'qituvchilarning malakasini oshirish va ota-onalarni jarayonga jalb qilish esa bu jarayonning muvaffaqiyatini yanada oshiradi. Innovatsion texnologiyalarni to'g'ri qo'llash orqali boshlang'ich ta'lim nafaqat bilim berish, balki bolalarni kelajakka tayyorlash vositasiga aylanadi.

Adabiyotlar.

1. Abduqodirov A.A., Begmatova N.X. Ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyoti (Uslubiy qo'llanma)– Qarshi: 2011. 2

2. Tolipov O`, Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. - T.:Fan 2006
3. R. Mavlonova, N. Raxmonqulova. Boshlang'ich ta'limning integratsiyalashgan pedagogikasi. T., 2009-y.
4. Г.Э. Саидова, С.Ф. Санокулова Эффективность использования технологии дидактического игрового образования в начальных классах. European research, 2020. – С. 118–120.
5. Safarov F.S. Et al. The effect of a tissue biostimulator on embryonic and post embryonic development of lambs // Uchen. Zap-azerb. sel'.-khoz-Inst. Ser. zhivot. – 1970. – №. 2. – PP. 38–41.
6. Bakhtiyorovna, Adizova Nigora, and Adizova Nodira Bakhtiyorovna. “The role of the fun genre in children's spiritual development”. Middle European Scientific Bulletin 4 (2020): 38-40.
7. Babayeva D. Nutq o`stirish nazariyasi va metodikasi. TDPU. 2018.